

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ ΦΑΡΜΑΚΙΔΟΥ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

(Προσφυγή αριθ. 34333/10)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

19 Μαΐου 2016

Η απόφαση αυτή είναι τελεσίδικη. Μπορεί να υποστεί μικροαλλαγές ως προς την μορφή.

Μεταφραστική Υπηρεσία Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα
SERVICE DES TRADUCTIONS DU MINISTÈRE DES AFFAIRES
ÉTRANGÈRES DE LA RÉPUBLIQUE HELLENIQUE, ATHÈNES
HELLENIC REPUBLIC, MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS,
TRANSLATION SERVICE, ATHENS

Στην υπόθεση Φαρμακίδου κατά Ελλάδας.

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (πρώτο τμήμα), συνεδριάζοντας σε Επιτροπή, αποτελούμενη από:

Ledi Bianku, πρόεδρος,

Λίνος-Αλέξανδρος Σισιλιάνος,

Armen Harutyunyan, δικαστές,

και Abel Campos, γραμματέα τμήματος,

Αφού διασκέφθηκε σε δικαστικό συμβούλιο στις 26 Απριλίου 2016,

Εκδίδει την ακόλουθη απόφαση, η οποία ελήφθη την πιο πάνω ημερομηνία:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση έχει εισαχθεί με μία προσφυγή (αριθ. 34333/10) στρεφόμενη κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας, με την οποία μια канаδή και ελληνίδα υπήκοος, η κ. Άννα Μαρία Φαρμακίδου («η προσφεύγουσα»), προσέφυγε ενώπιον του Δικαστηρίου στις 28 Μαΐου 2010 δυνάμει του άρθρου 34 της Σύμβασης για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2. Η προσφεύγουσα εκπροσωπήθηκε από την κ. Μ. Νάκη Αποστόλου και τον κ. Β. Χειρδάρη, δικηγόρους του συλλόγου της Αθήνας, και την κ. Ε. Καμίτη, δικηγόρο του συλλόγου της Πάτρας. Η ελληνική κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπήθηκε από τις εντεταλμένες του αντιπροσώπου της, κυρίες Κ. Νασοπούλου και Α. Δημητρακοπούλου, παρόδρους του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

Μεταφραστική Υπηρεσία Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα
SERVICE DES TRADUCTIONS DU MINISTÈRE DES AFFAIRES
ÉTRANGÈRES DE LA RÉPUBLIQUE HELLENIQUE, ATHÈNES
HELLENIC REPUBLIC, MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS,
TRANSLATION SERVICE, ATHENS

3. Στις 12 Νοεμβρίου 2014, η αίτηση η σχετική με την διάρκεια δύο επιδίκων διαδικασιών κοινοποιήθηκε στην Κυβέρνηση και η προσφυγή κηρύχθηκε απαράδεκτη κατά τα λοιπά σύμφωνα με το άρθρο 54 § 3 του Κανονισμού του Δικαστηρίου.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

A. Οι συνθήκες της υπόθεσης

4. Η προσφεύγουσα γεννήθηκε το 1954 και είναι κάτοικος Παλαιάς Πεντέλης.

5. Τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης, όπως αυτά εξετέθησαν από τους διαδίκους, μπορούν να συνοψισθούν ως ακολούθως:

6. Στις 30 Μαρτίου 1976, η «Ιονική και Λαϊκή Τράπεζα της Ελλάδος Ανώνυμος Εταιρεία» (εφεξής «η τράπεζα») εξέδωσε μία εγγυητική επιστολή υπέρ του προκατόχου της προσφεύγουσας, Γ.Φ.

Πρώτη διαδικασία

7. Στις 10 Μαρτίου 1983, η τράπεζα επέτυχε την έκδοση από το μονομελές πρωτοδικείο (διαταγή πληρωμής αριθ. 7195/1983) μιας διαταγής πληρωμής κατά του Γ.Φ. για την καταβολή του ποσού των 29.004.174 δραχμών (85.118,63 ευρώ) συνολικά.

8. Στις 8 Ιουνίου 1983, ο Γ.Φ. κατέθεσε ανακοπή κατά της εν λόγω διαταγής πληρωμής ενώπιον του μονομελούς πρωτοδικείου.

9. Η αρχική δικάσιμος ορίστηκε για την 1^η Φεβρουαρίου 1984, ημερομηνία κατά την οποία η συζήτηση ματαιώθηκε.

10. Στις 12 Απριλίου 1985, η τράπεζα ζήτησε τον ορισμό μιας νέας δικάσιμου.

11. Μία νέα δικάσιμος ορίστηκε για τις 8 Σεπτεμβρίου 1985, ημερομηνία κατά την οποία η συζήτηση ματαιώθηκε εκ νέου.

12. Η δικάσιμος ορίστηκε για τις 21 Οκτωβρίου 1987, μετά από αίτηση της τράπεζας με ημερομηνία 29 Ιουλίου 1987.

13. Στις 2 Νοεμβρίου 1987, το μονομελές πρωτοδικείο απέρριψε την ανακοπή, διότι ο ανακόπτων θεωρήθηκε ως μη παρασταθείς στην συζήτηση για τον λόγο ότι, αν και αυτός εκπροσωπήθηκε από πληρεξούσιο δικηγόρο, δεν κατέθεσε προτάσεις (απόφαση αριθ. 9187/1987).

14. Στις 4 Μαρτίου 1990, ο Γ.Φ. κατέθεσε ανακοπή ερημοδικίας κατά της απόφασης αυτής.

15. Κατά την δικάσιμο της 25 Απριλίου 1990, ο Γ.Φ. δεν παραστάθηκε ενώπιον του δικαστηρίου.

16. Στις 8 Ιουνίου 1990, με προδικαστική απόφασή του, το μονομελές πρωτοδικείο διέταξε την επανάληψη της συζήτησης και την προσκομιδή διαφόρων εγγράφων εκ μέρους της τράπεζας (απόφαση αριθ. 3285/1990).

17. Στις 17 Ιουλίου 1992, μετά την αίτηση ορισμού ημερομηνίας δικασίμου η οποία κατατέθηκε από την τράπεζα στις 21 Οκτωβρίου 1991, το μονομελές πρωτοδικείο έκανε δεκτή την ανακοπή ερημοδικίας και παρέπεμψε την υπόθεση ενώπιον του πολυμελούς πρωτοδικείου, το οποίο ήταν αρμόδιο εν προκειμένω (απόφαση αριθ. 4588/1992).

18. Στις 31 Μαρτίου 1993, ο Γ.Φ. ζήτησε τον ορισμό μιας νέας δικασίμου.

19. Η δικάσιμος ορίστηκε, μετά από μία αναβολή, για τις 19 Ιανουαρίου 1994.

20. Στις 29 Μαρτίου 1994, το πολυμελές πρωτοδικείο απέρριψε την ανακοπή (απόφαση αριθ. 4320/1994).

21. Στις 29 Ιουλίου 1997, ο Γ.Φ. απεβίωσε.

22. Στις 20 Σεπτεμβρίου 2004, η προσφεύγουσα, η οποία είχε υποκατασταθεί εν τω μεταξύ στην θέση του προκατόχου της, κατέθεσε αίτηση αναίρεσης κατά της απόφασης αριθ. 4320/1994.

23. Η συζήτηση ενώπιον του Αρείου Πάγου έλαβε χώρα στις 22 Φεβρουαρίου 2006.

24. Στις 9 Μαΐου 2006, ο Άρειος Πάγος αναίρεσε την προσβληθείσα απόφαση και ανέπεμψε την υπόθεση ενώπιον του πολυμελούς πρωτοδικείου (απόφαση αριθ. 901/2006).

25. Στις 28 Ιουνίου 2006, η προσφεύγουσα ζήτησε τον ορισμό μιας νέας δικασίμου.

26. Στις 6 Σεπτεμβρίου 2006, αυτή κατέθεσε δικόγραφο προσθέτων λόγων.

27. Η συζήτηση ορίστηκε για τις 9 Μαΐου 2007, ημερομηνία κατά την οποία αναβλήθηκε για τις 14 Μαΐου 2008.

28. Με την από 10 Οκτωβρίου 2008 απόφασή του με αριθμό 6535/2008, το πολυμελές πρωτοδικείο ανέβαλε την έκδοση απόφασης μέχρις ότου ο Άρειος Πάγος αποφανθεί επί μιας αίτησης αναίρεσης της τράπεζας μέσα στο πλαίσιο μιας δεύτερης διαδικασίας σχετικής με την ίδια υπόθεση (βλέπε πιο κάτω § 49).

29. Στις 4 Φεβρουαρίου 2010, η προσφεύγουσα ζήτησε τον ορισμό μιας νέας δικασίμου.

30. Στις 20 Απριλίου 2011, το πολυμελές πρωτοδικείο έκανε δεκτή την ανακοπή της προσφεύγουσας και ακύρωσε την διαταγή πληρωμής αριθ. 7195/1983 (απόφαση αριθ. 1824/2011).

31. Στις 19 Σεπτεμβρίου 2011, η τράπεζα ALPHA, η οποία είχε εν τω μεταξύ διαδεχθεί την Τράπεζα «Ιονική και Λαϊκή Τράπεζα της Ελλάδος Ανώνυμος Εταιρεία», άσκησε έφεση.

32. Στις 22 Νοεμβρίου 2012, το εφετείο απέρριψε την έφεση ως αβάσιμη (απόφαση αριθ. 5956/2012).

Δεύτερη διαδικασία

33. Στις 29 Μαρτίου 1990, η τράπεζα επέτυχε την έκδοση από το μονομελές πρωτοδικείο (διαταγή πληρωμής αριθ. 3221/1990) μιας διαταγής πληρωμής κατά του Γ.Φ. για την καταβολή του ποσού των 58.112.358 δραχμών (170.542,24 ευρώ) συνολικά.

34. Στις 20 Ιανουαρίου 1992, ο Γ.Φ. κατέθεσε ανακοπή κατά της εν λόγω διαταγής πληρωμής ενώπιον του πολυμελούς πρωτοδικείου.

35. Στις 21 Φεβρουαρίου 1992, ο Γ.Φ. κατέθεσε δικόγραφο προσθέτων λόγων.

36. Στις 2 Σεπτεμβρίου 1992, με προδικαστική απόφασή του, το εν λόγω δικαστήριο διέταξε τον Γ.Φ. να προσκομίσει στην συζήτηση οποιοδήποτε αποδεικτικό μέσο ικανό να στηρίξει τους ισχυρισμούς του (απόφαση αριθ. 2982/1992).

37. Την 1^η Νοεμβρίου 1993, ο Γ.Φ. ζήτησε τον ορισμό δικασίμου για την εξέταση μαρτύρων.

38. Από την δικογραφία προκύπτει ότι η εξέταση των μαρτύρων δεν έλαβε χώρα εντός της προθεσμίας η οποία ορίστηκε προς τούτο.

39. Στις 29 Ιουλίου 1997, ο Γ.Φ. απεβίωσε.

40. Στις 24 Φεβρουαρίου 2003, η προσφεύγουσα, η οποία είχε υποκατασταθεί εν τω μεταξύ στην θέση του προκατόχου της, ζήτησε τον ορισμό μιας νέας δικασίμου, καθώς και μία νέα προθεσμία για την διεξαγωγή αποδείξεων.

41. Στις 19 Μαΐου 2004, με μία προδικαστική απόφασή του, το πολυμελές πρωτοδικείο έκανε δεκτό το αίτημα της προσφεύγουσας (απόφαση αριθ. 3089/2004).

42. Στις 5 Οκτωβρίου 2004, η προσφεύγουσα ζήτησε τον ορισμό μιας νέας δικασίμου.

43. Η δικάσιμος ορίστηκε για τις 15 Δεκεμβρίου 2004, ημερομηνία κατά την οποία αναβλήθηκε για τις 20 Απριλίου 2005.

44. Την 1^η Αυγούστου 2005, το πολυμελές πρωτοδικείο ακύρωσε εν μέρει την διαταγή πληρωμής αριθ. 3221/1990 (απόφαση αριθ. 4892/2005).

45. Στις 5 Σεπτεμβρίου 2005, η προσφεύγουσα άσκησε έφεση κατά της απόφασης αυτής.

46. Στις 14 Μαρτίου 2006, η τράπεζα ALPHA, η οποία είχε εν τω μεταξύ διαδεχθεί την Τράπεζα «Ιονική και Λαϊκή Τράπεζα της Ελλάδος Ανώνυμος Εταιρεία», άσκησε επίσης έφεση κατά της απόφασης αυτής.

47. Στις 30 Ιουνίου 2006, η προσφεύγουσα κατέθεσε δικόγραφο προσθέτων λόγων.

48. Στις 31 Ιανουαρίου 2007, το εφετείο, δικάζοντας τις δύο εφέσεις, δέχθηκε την έφεση της προσφεύγουσας και ακύρωσε την προσβληθείσα

απόφαση. Αποφαινόμενο επί της ουσίας, ακύρωσε την διαταγή πληρωμής (απόφαση αριθ. 545/2007).

49. Στις 22 Απριλίου 2007, η εταιρεία άσκησε αίτηση αναίρεσης.

50. Στις 21 Σεπτεμβρίου 2009, έλαβε χώρα η συζήτηση ενώπιον του Αρείου Πάγου, μετά από δύο αυτεπάγγελτες αναβολές.

51. Στις 25 Νοεμβρίου 2009, ο Άρειος Πάγος απέρριψε την αίτηση αναίρεσης (απόφαση αριθ. 2206/2009). Η απόφαση αυτή καθαρογράφηκε και θεωρήθηκε στις 15 Δεκεμβρίου 2009.

B. Το εφαρμοστέο εθνικό δίκαιο

Ο νόμος 4239/2014

52. Ο νόμος 4239/2014, υπό τον τίτλο «δίκαιη ικανοποίηση λόγω υπέρβασης της εύλογης διάρκειας της δίκης στα ποινικά και πολιτικά δικαστήρια καθώς και στο Ελεγκτικό Συνέδριο», τέθηκε σε ισχύ στις 20 Φεβρουαρίου 2014. Ο προαναφερόμενος νόμος εισήγαγε, μεταξύ άλλων, μία νέα αποζημιωτική αγωγή με στόχο την επιδίκαση μιας δίκαιης ικανοποίησης για την ηθική βλάβη που προκλήθηκε από την αδικαιολόγητη παράταση μιας διαδικασίας ενώπιον των πολιτικών δικαστηρίων. Το άρθρο 3 § 1 ορίζει:

«Η αίτηση ασκείται ανά βαθμό δικαιοδοσίας εντός προθεσμίας έξι (6) μηνών από τη δημοσίευση της οριστικής απόφασης του δικαστηρίου που εκδόθηκε μετά από δίκη για την οποία ο αιτών παραπονείται ότι υπήρξε υπέρβαση της εύλογης διάρκειάς της (...)»

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΝΟΜΟ

Μεταφραστική Υπηρεσία Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα
SERVICE DES TRADUCTIONS DU MINISTERE DES AFFAIRES
ETRANGERES DE LA REPUBLIQUE HELLENIQUE, ATHENES
HELLENIC REPUBLIC, MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS,
TRANSLATION SERVICE, ATHENS

I. Η ΜΟΝΟΜΕΡΗΣ ΔΗΛΩΣΗ ΤΗΣ ΕΝΑΓΟΜΕΝΗΣ
ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΟ ΑΙΤΗΜΑ ΔΙΑΓΡΑΦΗΣ ΤΗΣ ΠΡΟΣΦΥΓΗΣ
ΑΠΟ ΤΟ ΠΙΝΑΚΙΟ ΚΑΤ'ΕΦΑΡΜΟΓΗΝ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 37 ΤΗΣ
ΣΥΜΒΑΣΗΣ

53. Στις 14 Σεπτεμβρίου 2015, η Κυβέρνηση κατέθεσε μία μονομερή δήλωση και κάλεσε το Δικαστήριο να διαγράψει την προσφυγή από το πινάκιο κατ'εφαρμογήν του άρθρου 37 της Σύμβασης.

54. Η προσφεύγουσα δήλωσε ότι δεν ήταν ικανοποιημένη από τους όρους της μονομερούς δήλωσης, αμφισβητώντας το ποσό της αποζημίωσης που πρότεινε η Κυβέρνηση.

55. Το Δικαστήριο εκτιμά ότι, κάτω από ορισμένες συνθήκες, μπορεί να ενδείκνυται η διαγραφή μιας προσφυγής από το πινάκιο δυνάμει του άρθρου 37 § 1 γ) της Σύμβασης στην βάση μιας μονομερούς δήλωσης της εναγόμενης κυβέρνησης, ακόμη και αν ο προσφεύγων επιθυμεί την συνέχιση της εξέτασης της υπόθεσης. Εν τούτοις, οι ιδιαίτερες συνθήκες της υπόθεσης είναι εκείνες που θα επιτρέψουν να καθοριστεί κατά πόσον η μονομερής δήλωση προσφέρει επαρκή βάση ώστε το Δικαστήριο να συμπεράνει ότι ο σεβασμός των δικαιωμάτων του ανθρώπου που προστατεύονται από την Σύμβαση δεν απαιτεί την συνέχιση της εξέτασης της υπόθεσης (βλέπε *Tahsin Acar κατά Τουρκίας* [GC], αριθ. 26307/95, § 75, CEDH 2004-III, *Melnic κατά Δημοκρατίας της Μολδαβίας*, αριθ. 6923/03, § 22, 14 Νοεμβρίου 2006).

56. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει επίσης ότι μία απόφαση που διαπιστώνει παραβίαση επισύρει για το εναγόμενο Κράτος την νομική υποχρέωση να διακόψουν την παραβίαση και να εξαλείψει τις συνέπειές της κατά τρόπο

ώστε να αποκαταστήσει στο μέτρο του δυνατού την προτέρα αυτής κατάσταση (*Πρώην Βασιλέας της Ελλάδας και λοιποί κατά Ελλάδα* [GC] (δίκαιη ικανοποίηση), αριθ. 25701/94, § 72, 28 Νοεμβρίου 2002). Το Δικαστήριο αποφάσισε ότι η ίδια προσέγγιση πρέπει να ακολουθείται όταν μία Κυβέρνηση επιδιώκει την διαγραφή από το πινάκιο μιας προσφυγής μέσω μιας μονομερούς δήλωσης (*Deceen κατά της Δημοκρατίας της Μολδαβίας* (αριθ. 2), αριθ. 7365/05, § 18, 24 Φεβρουαρίου 2009).

57. Το Δικαστήριο εξέτασε τους όρους της μονομερούς δήλωσης της Κυβέρνησης. Υπό το φως των ιδιαιτέρων συνθηκών της υπόθεσης και ειδικότερα του γεγονότος ότι το ποσό της αποζημίωσης που προσφέρθηκε είναι σημαντικά μικρότερο από τα ποσά τα οποία επιδικάζονται σε παρόμοιες υποθέσεις, είναι της γνώμης ότι η δήλωση δεν προσφέρει επαρκή βάση ώστε να θεωρηθεί ότι δεν αιτιολογείται πλέον η συνέχιση της εξέτασης της υπόθεσης.

58. Συμπερασματικά, απορρίπτεται το αίτημα της Κυβέρνησης για διαγραφή της προσφυγής αριθ. 77155/12 από το πινάκιο δυνάμει του άρθρου 37 § 1 γ) της Σύμβασης και θα συνεχίσει συνεπώς την εξέταση του παραδεκτού και της ουσίας της υπόθεσης.

II. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 § 1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

59. Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η διάρκεια των διαδικασιών παραβίασε την αρχή της «λογικής προθεσμίας» όπως αυτή προβλέπεται από το άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης, το οποίο ορίζει τα εξής:

Μεταφραστική Υπηρεσία Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα
SERVICE DES TRADUCTIONS DU MINISTERE DES AFFAIRES
ETRANGERES DE LA REPUBLIQUE HELLENIQUE, ATHENES
HELLENIC REPUBLIC, MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS,
TRANSLATION SERVICE, ATHENS

«Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθή (...) εντός λογικής προθεσμίας υπό (...) δικαστηρίου, (...) το οποίον θα αποφασίση (...) επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως (...)».

A. Επιχειρήματα των διαδίκων

60. Η Κυβέρνηση προβαίνει σε μία χρονολογική ανάλυση των διαδικασιών και επικαλείται την πολυπλοκότητα και την συνάφειά τους για να αιτιολογήσει την διάρκειά τους. Εκτιμά ότι περίοδοι σημαντικών αδρανειών πρέπει να καταλογιστούν στον προκάτοχο της προσφεύγουσας, ο οποίος, αφού προσέφυγε ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων, δεν επέδειξε την απαιτούμενη επιμέλεια. Παρατηρεί ότι οι δικάσιμοι ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων ορίστηκαν μέσα σε λογικές προθεσμίες και ότι κανένα σημαντικό διάστημα αδρανείας δεν θα μπορούσε να καταλογιστεί στις αρχές. Η Κυβέρνηση θεωρεί ότι οι μόνες προθεσμίες που θα μπορούσαν να καταλογιστούν στις αρχές είναι εκείνες που έλαβαν χώρα μετά την ενεργή συμμετοχή της προσφεύγουσας, ως κληρονόμου, στις επίδικες διαδικασίες.

61. Η προσφεύγουσα αμφισβητεί την θέση της Κυβέρνησης και εκτιμά ότι η διάρκεια των επιδίκων διαδικασιών ήταν υπερβολική.

B. Η εκτίμηση του Δικαστηρίου

1. Πρώτη διαδικασία

α) Επί του παραδεκτού

62. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η προβληθείσα αιτίαση αυτή δεν είναι προδήλως αβάσιμη με την έννοια του άρθρου 35 § 3 α) της Σύμβασης.

Σημειώνει επίσης ότι αυτή δεν προσκρούει σε κάποιον άλλο λόγο απαραδέκτου. Πρέπει συνεπώς να κηρυχθεί παραδεκτή.

β) Επί της ουσίας

i) Περίοδος που πρέπει να ληφθεί υπόψη

63. Η περίοδος που πρέπει να ληφθεί υπόψη άρχισε στις 8 Ιουνίου 1983, με προσφυγή ενώπιον του μονομελούς πρωτοδικείου από τον προκάτοχο της προσφεύγουσας και περατώθηκε στις 22 Νοεμβρίου 2012, ημερομηνία κατά την οποία το εφετείο Αθηνών εξέδωσε την απόφασή του με αριθμό 5956/2012. Διήρκεσε επομένως είκοσι εννέα έτη και πέντε μήνες για τρεις βαθμούς δικαιοδοσίας.

ii) Εύλογη διάρκεια της διαδικασίας

64. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι ο λογικός χαρακτήρας της διάρκειας μιας διαδικασίας εκτιμάται σύμφωνα με τις συνθήκες της υπόθεσης και λαμβανομένων υπόψη τα κριτήρια που έχουν καθιερωθεί από τον νομολογία του, και ειδικότερα την πολυπλοκότητα της υπόθεσης, την συμπεριφορά του προσφεύγοντος και εκείνη των αρμοδίων αρχών καθώς και το διακύβευμα της διαφοράς για τους ενδιαφερόμενους (βλέπε, μεταξύ πολλών άλλων, *Γλυκάντζη κατά Ελλάδας*, αριθ. 40150/09, § 47, 30 Οκτωβρίου 2012).

65. Το Δικαστήριο χειρίστηκε πολλές φορές υποθέσεις που θέτουν παρόμοια ζητήματα με εκείνο της παρούσας υπόθεσης και διαπίστωσε την παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης (βλέπε την προαναφερόμενη απόφαση *Γλυκάντζη κατά Ελλάδας*, § 50).

66. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι η διαδικασία ενώπιον των πολιτικών δικαστηρίων διέπεται από την αρχή της πρωτοβουλίας των διαδίκων.

Εξάλλου, μόνον οι καθυστερήσεις που είναι καταλογιστέες στις αρμόδιες δικαστικές διαδικασίες μπορούν να οδηγήσουν στην διαπίστωση της αντίθετης προς την Σύμβαση υπέρβασης της λογικής προθεσμίας. Εν τούτοις, ακόμη και στα νομικά συστήματα στα οποία έχει καθιερωθεί η αρχή της διεξαγωγής της δίκης από τους διαδίκους, η συμπεριφορά των ενδιαφερομένων δεν απαλλάσσει τους δικαστές από την υποχρέωση να εξασφαλίζουν την επιτασσόμενη από το άρθρο 6 § 1 ταχύτητα (*Αιτοσελίτης κατά Ελλάδας*, αριθ. 62771/00, § 30, 5 Φεβρουαρίου 2004).

67. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο σημειώνει κατ'αρχήν ότι η συμπεριφορά του προκατόχου της προσφεύγουσας ήταν η αιτία σημαντικών καθυστερήσεων στην εξέλιξη της διαδικασίας. Ειδικότερα, σημειώνει ότι η διαδικασία ενώπιον του μονομελούς πρωτοδικείου, η οποία άρχισε στις 8 Ιουνίου 1983 με την κατάθεση της ανακοπής από τον Γ.Φ., και περατώθηκε στις 17 Ιουλίου 1992 με την δημοσίευση της απόφασης αριθ. 4588/1992, διήρκεσε περισσότερο από εννέα έτη. Λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι η ημερομηνία της συζήτησης ενώπιον του δικαστηρίου αυτού ορίστηκε τρεις φορές κατόπιν των σχετικών αιτήσεων της τράπεζας και ότι ο Γ.Φ. δεν παραστάθηκε ενώπιον του δικαστηρίου αυτού σε δύο περιπτώσεις, το Δικαστήριο εκτιμά ότι οι σχετικές καθυστερήσεις δεν θα μπορούσαν να καταλογιστούν στις δικαστικές αρχές. Εξάλλου, το Δικαστήριο σημειώνει ότι κάθε φορά που κάποιος από τους διαδίκους ζητούσε τον ορισμό μιας νέας δικασίμου, το μονομελές πρωτοδικείο την όριζε εντός λογικών προθεσμιών. Επίσης, το πολυμελές πρωτοδικείο αποφάνθηκε μετά από παραπομπή εντός προθεσμίας ενός έτους από την ημερομηνία της αίτησης

του Γ.Φ. για τον ορισμό μιας νέας δικασίμου. Κατά την γνώμη του Δικαστηρίου, μία τέτοια προθεσμία δεν είναι παράλογη.

68. Μετά τον θάνατο του Γ.Φ., η προσφεύγουσα συνέχισε την διαδικασία μόλις στις 20 Σεπτεμβρίου 2004, ήτοι περισσότερο από επτά έτη μετά τον θάνατο του προκατόχου της και περισσότερο από δέκα έτη μετά την απόφαση του πολυμελούς πρωτοδικείου, στις 29 Μαρτίου 1994. Το Δικαστήριο εκτιμά ότι αυτό το διάστημα των δέκα ετών δεν μπορεί να καταλογιστεί στις αρχές. Έτσι, η απομένουσα διαδικασία εκτάθηκε από τις 20 Σεπτεμβρίου 2004, ημερομηνία κατά την οποία η προσφεύγουσα άσκησε αίτηση αναίρεσης, μέχρι τις 22 Νοεμβρίου 2012, ημερομηνία κατά την οποία δημοσιεύθηκε η απόφαση του εφετείου με αριθμό 5956/2012, ήτοι είχε διάρκεια οκτώ ετών και τεσσάρων μηνών για τρεις βαθμούς δικαιοδοσίας. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι η προσφεύγουσα έδειξε επιμέλεια στην διεξαγωγή της συγκεκριμένης διαδικασίας. Επίσης, η Κυβέρνηση δεν εξέθεσε κάποιο γεγονός ή επιχείρημα ικανό να δικαιολογήσει την διάρκεια αυτού του τμήματος της διαδικασίας η οποία παραμένει υπερβολική.

69. Έπεται ότι, αν και σημαντικές περίοδοι αδρανείας μπορούν να καταλογιστούν στον προκατόχο της προσφεύγουσας όσον αφορά το τμήμα της διαδικασίας στο οποίο αυτός ήταν διάδικος και ένα διάστημα μεγαλύτερο των δέκα ετών στην διάρκεια του οποίου η υπόθεση παρέμεινε εκκρεμής δεν θα μπορούσαν να καταλογιστούν στις αρχές, το Δικαστήριο σημειώνει ότι το απομένον διάστημα παραμένει υπερβολικό. Λαμβάνοντας υπόψη την σχετική νομολογία του, το Δικαστήριο εκτιμά ότι εν προκειμένω η διάρκεια της επίδικης διαδικασίας, η οποία περατώθηκε περισσότερο από

έξι μήνες πριν από την έναρξη ισχύος του νόμου 4239/2014, είναι υπερβολική και δεν ανταποκρίνεται στην απαίτηση της «λογικής προθεσμίας».

70. Επομένως, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης.

2. Δεύτερη διαδικασία

α) Επί του παραδεκτού

71. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η προβληθείσα αιτίαση αυτή δεν είναι προδήλως αβάσιμη με την έννοια του άρθρου 35 § 3 α) της Σύμβασης. Σημειώνει επίσης ότι αυτή δεν προσκρούει σε κάποιον άλλο λόγο απαραδέκτου. Πρέπει συνεπώς να κηρυχθεί παραδεκτή.

β) Επί της ουσίας

i) Περίοδος που πρέπει να ληφθεί υπόψη

72. Η περίοδος που πρέπει να ληφθεί υπόψη άρχισε στις 20 Ιανουαρίου 1983, με προσφυγή ενώπιον του μονομελούς πρωτοδικείου από τον προκάτοχο της προσφεύγουσας και περατώθηκε στις 15 Δεκεμβρίου 20109, ημερομηνία κατά την οποία καθαρογράφηκε και θεωρήθηκε η απόφαση με αριθμό 2206/2009 του Αρείου Πάγου. Διήρκεσε επομένως δεκαεπτά έτη και έντεκα μήνες για τρεις βαθμούς δικαιοδοσίας.

ii) Εύλογη διάρκεια της διαδικασίας

73. Εν προκειμένω, προκειμένου περί της διαδικασίας ενώπιον του πολυμελούς πρωτοδικείου, την οποία εισήγαγε ο προκάτοχος της προσφεύγουσας στις 20 Ιανουαρίου 1992, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι η προδικαστική απόφαση αριθ. 2982/1992 δημοσιεύθηκε οκτώ μήνες αφού το εν λόγω δικαστήριο επιλήφθηκε της υπόθεσης, ήτοι εντός ιδιαίτερα

σύντομης προθεσμίας. Επίσης, το Δικαστήριο σημειώνει ότι, από την αίτηση του Γ.Φ. για την εξέταση των μαρτύρων, την 1^η Νοεμβρίου 2003, και μέχρι την επανάληψη της δίκης από την προσφεύγουσα, στις 24 Φεβρουαρίου 2003, ήτοι για ένα διάστημα εννέα ετών και περισσότερο των τριών μηνών, η διεξαγωγή της δίκης είχε εγκαταλειφθεί από τον Γ.Φ. και, μετά τον θάνατό του, από την προσφεύγουσα. Εν τούτοις, ακόμη και αν αφαιρεθούν από την συνολική διάρκεια της επίδικης διαδικασίας οι καθυστερήσεις που είχε η υπόθεση ενώπιον του πολυμελούς πρωτοδικείου και αυτό το διάστημα της αδράνειας που αποδίδεται στην προσφεύγουσα και στο προκάτοχό της, η απομένουσα διάρκεια των επτά ετών περίπου, ήτοι από τις 24 Φεβρουαρίου 2003 μέχρι τις 15 Δεκεμβρίου 2009, για τρεις βαθμούς δικαιοδοσίας, παραμένει υπερβολική. Λαμβανομένης υπόψη της σχετικής νομολογίας του, το Δικαστήριο εκτιμά ότι εν προκειμένω η διάρκεια της επίδικης διαδικασίας είναι υπερβολική και δεν ανταποκρίνεται στην απαίτηση της «λογικής προθεσμίας».

74. Επομένως, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης.

III. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

75. Σύμφωνα με τους όρους του άρθρου 41 της Σύμβασης,

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της, και αν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλόμενου Μέρους δεν επιτρέπει παρά μόνο ατελή εξάλειψη των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εφόσον είναι αναγκαίο, στον παθόντα δίκαιη ικανοποίηση.»

A. Ζημία

76. Η προσφεύγουσα αξιώνει 8.488.862,40 ευρώ (EUR) για την υλική ζημία και 100.833,39 ευρώ (EUR) για την ηθική βλάβη την οποία υποστηρίζει ότι υπέστη. Ζητεί να καταβληθεί οποιαδήποτε αποζημίωση που θα της επιδικαστεί απευθείας στον τραπεζικό λογαριασμό της εκπροσώπου της, κ. Νάκη Αποστόλου.

77. Η Κυβέρνηση αμφισβητεί τις αξιώσεις αυτές και θεωρεί ότι σε κάθε περίπτωση η διαπίστωση της παραβίασης θα συνιστούσε αφ'εαυτής μία δίκαιη ικανοποίηση. Επικουρικώς, η Κυβέρνηση εκτιμά ότι το προς επιδίκαση ποσό για την αιτία αυτή δεν θα μπορούσε να υπερβεί τα 4.000 EUR.

78. Το Δικαστήριο δεν διακρίνει αιτιώδη συνάφεια μεταξύ της διαπιστωθείσας παραβίασης και της επικαλούμενης υλικής ζημίας και απορρίπτει το σχετικό αίτημα. Αντιθέτως, εκτιμά ότι συντρέχει λόγος να επιδικαστούν στην προσφεύγουσα το ποσό των 6.000 EUR για την ηθική βλάβη του, πλέον οποιουδήποτε ποσού που μπορεί να οφείλεται από αυτήν για τον φόρο, καταβλητέο απευθείας στον τραπεζικό λογαριασμό της κ. Νάκη Αποστόλου.

B. Έξοδα και δικαστική δαπάνη

79. Η προσφεύγουσα ζητεί 92.123,88 EUR για τα έξοδα και την δικαστική δαπάνη στα οποία υποβλήθηκε ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων. Αυτή ζητεί επίσης 20.664 EUR για εκείνα στα οποία υποβλήθηκε ενώπιον του Δικαστηρίου, χωρίς να προσκομίζει σχετικό τιμολόγιο.

Μεταφραστική Υπηρεσία Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα
SERVICE DES TRADUCTIONS DU MINISTERE DES AFFAIRES
ETRANGERES DE LA REPUBLIQUE HELLENIQUE, ATHENES
HELLENIC REPUBLIC, MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS,
TRANSLATION SERVICE, ATHENS

80. Η Κυβέρνηση αμφισβητεί τις αξιώσεις αυτές.

81. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι, σύμφωνα με την πάγια νομολογία του, η επιδίκαση εξόδων και δικαστικής δαπάνης βάσει του άρθρου 41 προϋποθέτει την απόδειξη του πραγματικού τους, της αναγκαιότητάς τους και, επί πλέον, του ευλόγου χαρακτήρα του ύψους τους (*Ιατρίδης κατά Ελλάδας* (δίκαιη ικανοποίηση) [GC], αριθ. 31107/96, § 54 CEDH 2000-XI).

82. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο δεν διαπιστώνει την ύπαρξη αιτιώδους συνάφειας μεταξύ της διαπιστωθείσας παραβίασης και των αιτουμένων εξόδων και δικαστικής δαπάνης ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων και απορρίπτει το αίτημα αυτό. Όσον αφορά το αίτημα το σχετικό με τα έξοδα και την δικαστική δαπάνη ενώπιον του Δικαστηρίου, λαμβανομένων υπόψη των εγγράφων που έχει στην διάθεσή του και της προαναφερθείσας νομολογίας του, απορρίπτει το αίτημα αυτό.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

83. Το Δικαστήριο κρίνει προσήκον να ευθυγραμμίσει το επιτόκιο των τόκων υπερημερίας με το επιτόκιο της οριακής χρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, προσανζημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΑ,

1. Κηρύσσει την προσφυγή παραδεκτή.
2. Αποφαίνεται ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης,
3. Αποφαίνεται

Μεταφραστική Υπηρεσία Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα
SERVICE DES TRADUCTIONS DU MINISTERE DES AFFAIRES
ETRANGERES DE LA REPUBLIQUE HELLENIQUE, ATHENES
HELLENIC REPUBLIC, MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS,
TRANSLATION SERVICE, ATHENS

(α) ότι το εναγόμενο Κράτος οφείλει να καταβάλει στην προσφεύγουσα, εντός τριών μηνών, 6.000 EUR (έξι χιλιάδες ευρώ) για την ηθική βλάβη, πλέον οποιουδήποτε ποσού που μπορεί να οφείλεται για τον φόρο, καταβλητέο απευθείας στον τραπεζικό λογαριασμό της εκπροσώπου της, κ. Νάκη Αποστόλου,

(β) ότι από την λήξη της πιο πάνω προθεσμίας και μέχρι την καταβολή, τα ποσά αυτά θα προσαυξηθούν με έναν απλό τόκο με επιτόκιο ίσο προς εκείνο της οριακής χρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

4. Απορρίπτεται το αίτημα δίκαιης ικανοποίησης κατά τα λοιπά.

Συντάχθηκε στα γαλλικά και στην συνέχεια κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 19 Μαΐου 2016, κατ'εφαρμογήν του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του κανονισμού του Δικαστηρίου.

(υπογραφή)

Abel Campos

Γραμματέας

(υπογραφή)

Ledi Bianku

Πρόεδρος

Ακριβής μετάφραση του συνημμένου
εγγράφου από τα γαλλικά.

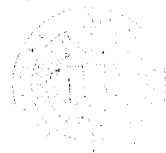
Αθήνα, 3 Ιουνίου 2016

Ο μεταφραστής

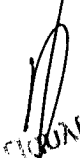

Αλέξανδρος Πετρουτσόπουλος

Μεταφραστική Υπηρεσία Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα
SERVICE DES TRADUCTIONS DU MINISTERE DES AFFAIRES
ETRANGERES DE LA REPUBLIQUE HELLENIQUE, ATHENES
HELLENIC REPUBLIC, MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS,
TRANSLATION SERVICE, ATHENS

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΕΥΤΕΡΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
Τμήμα Β - Γενικό Λύκειο
Αθήνα, 9 Ιουνίου 2016

Αρ. Πρωτοκόλλου: 11909/2016
Αθήνα, 9 Ιουνίου 2016

Ιωάννης Πούλας
ΔΕ Διευκ. Γραμ.